

זכרון עולם

האשה החשובה ודפית צדקה וחסד מרת **ורדה שניצר** ע"ה ב"ר מאיר ז"ל תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

זכרון עולם

איש חי רב פעלים רודף צדקה וחסד ר' **משה שניצר** ז"ל ב"ר מנחם מנדל ז"ל תנצב"ה

בית המדרש דחסידי סוכטשוב כולל דחסידי סוכטשוב כולל "סנה משה" ע"ש הר"ח ח' ר' משה יצחק זיסר ז"ל בית מדרש למגידי שיעור "דף היומי" חתם סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

בס"ד, ח' תמוז תשע"ד

מסכת תענית כ"ה - ל"א ♦ ביכורים ב', א' - ב', ז'

גליון מס' 789

י"ו ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

השבוע בגליון

♦ עד אימתי נמשכת השמחה?

♦ הסעודה הגדולה ביותר - סעודת שלמה או סעודת אברהם

♦ תיקון חצות בימינו

♦ מדוע רק יחידים עורכים תיקון חצות?

♦ תיקון חצות - בארץ ישראל בלבד

♦ ברכת כהנים בתענית בזמן הזה

♦ משכנס אדר מרבין בשמחה

♦ איך מרבים בשמחה?

♦ להרבות בשמחה לפני ראש חודש אדר

דבר העורך

בין המצרים

שנה נוספת חלפה עברה.

חורבות בית המקדש מוסיפות להצהיב תחת השמש הקופחת, שנה אחרי שנה אחרי שנה, ושוב מגיעים ימי בין המצרים, הנושאים עמם את משק כנפי ההיסטוריה העגומה, ותחת מנהגי האבלות ההולכים ומתעבים עד תשעה באב, נזכרים הכל בעבר המפואר ומחכים לו בכל יום שיבוא.

כידוע, חטא שנאת חנם הוא שהביא לחורבן בית המקדש השני, ובימים אלה בהם משתדלים הכל לתקן את מידותיהם, אפשר ללמוד לקח רב מן המעשה הבא, שסופר לנו מכלי ראשון.

היה זה לפני עשרות שנים.

בחור כשרוני חמד לו לצון והפיץ חיבור תורני קטן, שתכנו לא היה מן המשופרים, אך סגנון הדברים דיבר בעד עצמו. מי שקרא את החיבור היה סמוך ובטוח כי הוא נכתב על ידי החזון איש זצ"ל! הבחור, ברוך כשרונות, חיקה באופן מעורר

◀◀

דף כו/ב במנחתא משום שכרות

ברכת כהנים בתענית בזמן הזה

במאמר זה נתוודע לספק הלכתי שהתעורר לאור מנהגי זמני התפילות שהשתנו במהלך הדורות, ובעקבותיהם נדרשו הפוסקים לברר אם תקנת חכמים נותרה על תילה.

כידוע, יש מתקנות חכמים שנקבעו לאור טעם מסוים, אך התקנה אינה תלויה בטעם אלא היא שרירה וקיימת לעד. יש מתקנות חכמים המותנות ותלויות בטעם התקנה, והן תקפות רק כל עוד טעם התקנה שריר וקיים.

בסוגייתנו אנו לומדים שחז"ל תקנו באלו תפילות ישאו הכהנים את כפיהם לברך את העם.

כהן שתוי יין אינו רשאי לשאת את כפיו, ולפיכך קבעו חכמים כי אין לישא כפיים אלא בתפילות שחרית ומוסף, שאסור לאכול לפנייה ואין חשש שהכהן ישתכר, אך בתפילת מנחה אין נושאים כפיים וכך נפסק להלכה (שו"ע או"ח סימן קכ"ט סעיף א'). גמרתנו עוסקת באריכות לגבי תפילת מנחה בתענית. לכאורה, אין עילה שלא לישא בה כפיים, שהרי הכהנים צמים וודאי לא ישתו יין, ברם, אומר רבי יוסי, וכך נפסק להלכה, גזרו חכמים שלא לשאת כפיים במנחה של תענית מחשש שמתוך כך יבואו לשאת כפיים בתפילת מנחה שבכל יום.

על דבריו תמהה הגמרא, כי בימיהם רווח המנהג לשאת כפיים במנחה של תענית! והגמרא מבארת, כי הואיל ובתקופתם נהגו בכל יום להתפלל מנחה בעוד היום גדול ואילו בתעניות האריכו בתפילה עד לפנות ערב, הרי שלא יבואו להחליף ולשאת כפיים גם בתפילת מנחה של שאר ימות השנה.

עם השנים השתנה הנוהג, ובניגוד לתקופת הגמרא, בה נהגו הכל להתפלל מנחה בעוד היום גדול, הרי שהיום רבים מאד מתפללים מנחה קטנה, סמוך לשקיעת החמה. האם בעקבות כך אסור לשאת כפיים במנחה של תענית?

אם תקנת חכמים זו תלויה בטעם מנהג זמני התפילות שנהגו בזמן התלמוד, הרי שעם השינוי שחל במנהג הציבור להתפלל מנחה סמוך לשקיעת החמה, אין לכהנים לישא כפיהם בתפילת מנחה של תענית. ובכן, החזון איש זצ"ל (או"ח סימן כ') דן בנושא ומצדד כי אין לשנות

לעילוי נשמת

הר"ר **יהודה דוד** ז"ל

ב"ר פנחס יוסף ז"ל

נלב"ע י"ב בתמוז תשס"ג

תנצב"ה

לעילוי נשמת

הר"ר **אליעזר מילר** ז"ל

ב"ר פנחס ז"ל

נלב"ע ט' בתמוז תשמ"ה

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הבחור **אהרון פרידמן** ז"ל

ב"ר אליעזר דוד ז"ל

נלב"ע י"ג בתמוז תשמ"ג

תנצב"ה

נר ה' נשמת אדם

הרה"ח ר' **אברהם** ז"ל ב"ר ישראל שמעון ז"ל

נלב"ע ע"ש ק"י"ג בתמוז תש"ם **תנצב"ה**

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

את המנהג, "שאנו נגררים אחר מנהג אבותינו בנשיאת כפיים במנחה דתעניתא, אף שאין אצלנו הטעם שהיה בזמננו" (ועיין שו"ת רב פעלים ח"ד סי' ה').

ומכאן לספק נוסף המשתלשל מן ההכרעה הקודמת.

אחר שאנו מניחים כי תקנת חז"ל נותרה שרירה וקיימת גם לאחר שסר טעם התקנה, עלינו לברר את השאלה הבאה: כיצד יש לנהוג בתפילת מנחה גדולה בתענית המתקיימת מעט לאחר חצות היום?

שורש הספק הוא, אם תקנת חז"ל היתה **שבמנחה קטנה** בתענית ישאו הכהנים את כפיהם, או שתקנתם היתה כי בתפילת **מנחה** בתענית ישאו הכהנים את כפיהם.

ספק זה חמור מקודמו, כי הוא נוגע לעצם מהות התקנה, מה היו גדריה המדויקים; האם דווקא בתפילת מנחה הסמוכה לשקיעה תקנו שישאו הכהנים כפיהם, או שמא מאחר שבתקופתם נהגו להתפלל בתענית סמוך לשקיעה, תקנו כי בכל תפילת מנחה של תענית נושאים כפיים.

הלכה למעשה הורה החזון איש בבית מדרשו [אף על פי שבספרו כתב "צריך עיון"], כי גם במנחה גדולה בתענית יעלו הכהנים לשאת את כפיהם, כי מצוות ברכת כהנים היא מן התורה, וספק זה הרי מתמקד בתקנת חכמים. לפיכך יש להכריע לקיים את מצוות התורה ואין לבטלה מפני ספק תקנת חכמים (וראה מה שהרחיב וביאר בקהילות יעקב סי' ב', וע"ע בשו"ת רב פעלים שם בתחילת התשובה).

דף כט/א משנכנס אדר מרבין בשמחה

משנכנס אדר מרבין בשמחה

בשלהי מסכת תענית מוזכרת הלכה הנוגעת למסכת מגילה אותה עומדים להתחיל בימים הקרובים לומדי הדף היומי.

במשנה נאמר, כי "משנכנס אב ממעטין בשמחה" וגמרתנו מביאה בשם רב כי "כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה". על פשרו של הדימוי בין אב לאדר עומד המאירי המבאר, כי "ראוי להתפלל ולהודות לקל בכל עת ובכל זמן כפי הנאות למה שאירע באותו זמן, וכן שצריך לברך על הטובה ועל הרעה".

הפותח את ספרי ההלכה יגלה, כי בעוד הרמב"ם (הלכות תעניות פ"ה הלכה ו') והשולחן ערוך (או"ח סימן תקנ"א סעיף א') פוסקים ש"משנכנס אב ממעטין בשמחה", הם אינם מזכירים כלל כי "משנכנס אדר מרבין בשמחה"!

איך מרבין בשמחה? הסברים אחדים נאמרו בדבר. יש אומרים (נימוקי או"ח סי' תרפ"ו), כי מיעוט השמחה בחודש אב נקבע על ידי חז"ל בהנהגות קבועות, כגון, המנעות מנישואין, ממעטים במשא ומתן וכו', ולפיכך נזקקו הפוסקים לציין הלכה זו בלויית הנהגותיה המתחייבות. ברם, אין ציון בחז"ל כיצד ירבה כל אדם שמחה בחודש אדר, אלא כל אדם משמח את עצמו בדברים המשובבים את נפשו, ולפיכך לא נזכרה הלכה זו ברמב"ם ובשולחן ערוך.

אכן, להלכה הביא המגן אברהם (סימן תרפ"ו ס"ק ה') את דברי רב, "משנכנס אדר מרבין בשמחה", כולל את הנהגה המעשית שצירף רב לדבריו, כי "מי שיש לו דין עם נכרי - ישפוט באדר", היינו: אם באפשרותו לסדר שמשפטו עם הנכרי יהא בחודש אדר - עדיף, כי בחודש זה יש מזל לישראל. [ואילו החתם סופר (שו"ת או"ח סימן ק"ס) נוקט בדעת הרמב"ם והשולחן ערוך, כי אכן להלכה אינם פוסקים ש"משנכנס אדר מרבין בשמחה" ע"ש טעמו].

להרבות בשמחה לפני ראש חודש אדר: בעל בן איש חי מדקדק שמכך שלא אמרו "משיגוע אדר מרבין בשמחה", אלא "**משנכנס**", הדבר בא לרמז כי כבר מעת המולד של החודש מרבין בשמחה, אף אם המולד חל לפני ראש חודש (אדרת אליהו משפטים, ע"ש שכך אירע בשנת תרכ"ב שהמולד חל ביום ה' בשעה שמינית בעוד ראש חודש היה רק ביום שישי).

חודש אדר א': הפוסקים דנו מה דינו של אדר א' בשנה מעוברת, האם מרבין בו בשמחה? יש שכתבו, כי אין מרבין, שהרי רש"י מבאר כי סיבת השמחה היא ש"ימי ניסים היו לישראל פורים ופסח". מאחר שבחודש אדר א' אין חוגגים את יום הפורים, אין הוא בכלל השמחה (שו"ת שאילת יעבץ ח"ב סימן פ"ח).

מעניין, איפוא לגלות, כי במכתב שכתב החתם סופר זצ"ל (שו"ת, או"ח סימן נ') בחודש אדר א' הוא חותם: "א' דראש חודש אדר **ראשון** שמרבין בו שמחה". זאת, לאור שיטתו (שו"ת, או"ח סימן ר"ח, וי"ד סי' רל"ג), כי אדר ראשון אינו חודש רגיל, שהרי ב"פורים קטן" - י"ד וט"ו באדר א', אסור להספיד את המת ולהתענות, וטעם הדבר מפני שחובה מן התורה לזכור ניסים שעשה עמנו הקב"ה בהם הצילנו ממוות לחיים.

השתאות את סגנון כתיבתו המוכר של החזון איש, ובעצם גרם לזילות בכבודו, מפני שאנשים שקראו את החיבור הרימו גבה על הדברים הפשוטים, שאלה נטולת בסיס ותשובה בעלת ניחוח מוזר.

לא נעים.

כחלוף תקופה קצרה התעשת הבחור, והבין כי עשה מעשה אשר לא יעשה, ובחרדה נכנס אל ביתו הצנוע של החזון איש, לבקש סליחה, מחילה וכפרה. לתדהמתו הגיב החזון איש בשלוות נפש: אמת, המעשה שעשית ראוי לעורר כעס, אך מה אעשה, יקירי, שאצלי המושג "קפידה" אינו קיים!

החזון איש נלחם בתוקף במערכות ציבוריות והעמיד דברים על תלם, אך בכל הנוגע לכבודו הוא, לפגיעה אישית בו, היה רך ובלתי פגיע.

התלמיד חכם שמפיו שמענו את המעשה הסביר, כי בן אדם מרומם מתגבר בקלות על פגיעות, מפני שאינן פוגעות בו. התורה מרוממת את לומדיה ומנשאתם מעל החומריות בה שוקעים, בין אם רוצים ובין אם לאו, אלמלא סם התורה המחייא את האדם. בקשר לכך הוא ציין, כי בשם הגר"א מצוטט: "עיקר חיות האדם הוא להתחזק תמיד בשבירת המידות. ואם לאו - למה לו חיים" (אבן שלמה פרק א').

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף כה/ב אלא שזה מעביר על מידותיו וזה אינו מעביר על מידותיו

מעביר ומתקן מידותיו

הכוונה היא שרבי אליעזר היה מיוחס ומידותיו היו טובות ביסודן, אולם רבי עקיבא שהיה בן גרים הוצרך לתקן ולזכך. הוא היה, איפוא, 'מעביר על מידותיו', מתגבר עליהן מיישרן.

לפיכך היה שכרו גדול, שכן, גדול שכר מתקן עצמו ממי שנולד מתוקן... (עץ יוסף)

דף כו/א

או"י וט"ב

פעם נזדמן לידי רבי יעקב מעמדן מכתב בו נכתב התאריך טו"ב (בגימטריה י"ז) בתמוז.

עד אימתי נמשכת השמחה? הפוסקים (ראה אשל אברהם לרבי אברהם דוד מבוטשאטש כאן) כותבים שגם אחר חלוף יום הפורים, "מרבין בשמחה", לעומת חודש אב שבו פוסקת האבלות אחר י' באב. יש שאף אומרים, כי השמחה ממשיכה מאדר אל חודש ניסן, לאור דברי רש"י הנזכרים כי סיבת השמחה היא ש"ימי ניסים היו לישראל פורים ופסח" (אלהי רבה סימן תרפ"ה סעיף ח'). כלומר, סמיכות מועדים אלה בהם נוצחו שתי אומות ונושעו ישראל, מורה על עת מיוחדת במינה (שו"ת חתם סופר או"ח סימן ק"ס, ועיין גם בשו"ת שאלת יעבץ ח"ב סימן פ"ח).

לסיום, מעניין לציין, כי היו קהילות שנהגו בחודש אדר לתלות כרזה "משנכנס אדר מרבין בשמחה", על האמה שנותרה בלתי מסוידת זכר לחורבן, כדי להורות כי עתה זמן שמחה (ראה פסקי תשובות סימן תרפ"ו ס"ק ה').

דף כט/ב אפילו כסעודת שלמה בשעתו

הסעודה הגדולה ביותר - סעודת שלמה או סעודת אברהם

גמרתנו מביאה ברייתא האומרת, כי כשתשעה באב חל במוצאי שבת, אין צורך למעט באותה שבת באכילה, ואפילו בסעודה שלישית מותר לאכול "כסעודת שלמה בשעתו".

מדברי הברייתא עולה, כי הסעודה המשובחת ביותר שנערכה אי פעם, היא "סעודת שלמה" המתוארת בספר מלכים (א', ה-ב-ג): **וַיְהִי לַחֹם שְׁלֹמֹה לַיּוֹם אֶחָד שְׁלֹשִׁים כֹּר שְׁלֹשִׁים כֹּר קֶמַח. עֶשְׂרֵה בָקָר בָּרָאִים וְעֶשְׂרִים בָּקָר רְעִי וּמֵאָה צֹאן לְבָד מֵאֵל וְצִי וַיִּחְמוּר וּבְרֶגְרִים אֲבוֹסִים.**

רבי צדוק הכהן מלובלין תמה (פרי צדיק דברים אות י"ז), הן במסכת בבא מציעא דנה הגמרא אם הסעודה שערך אברהם אבינו למלאכים גדולה יותר מסעודת שלמה, והיא מסיקה כי סעודת אברהם גדולה יותר, כי אברהם שחט שלשה שוורים עבור שלשה בני אדם בלבד ואילו שלמה ערך את סעודתו להמון עם!

סעודה רבת משתתפים: ובכן, אומר רבי צדוק הכהן מלובלין, עלינו להבחין, כי אמנם בסעודת אברהם אבינו הוגשה כמות מזון גדולה ביותר, ביחס לכל סועד, אך סעודת שלמה היתה רבת משתתפים והוגשה בה כמות מזון עצומה. כשאמרו חז"ל כי מותר לאכול בסעודת שלישית שלפני תשעה באב "כסעודת שלמה", אין כוונתם לכמות האכילה, שהרי זאת כבר אמרה הגמרא לפני כן, ש"אוכל ושותה כל צרכו", אלא כוונתה כי מותר לערוך סעודה בעלת אופי זהה ל"סעודת שלמה" - סעודה רבת משתתפים.

מדברים אלה, הוא כותב, הרי לנו ראייה לאחד הצדדים במחלוקת הפוסקים הבאה. המגן אברהם (סימן תקנ"ב ס"ק י"ד) כתב בשם הרוקח, כי למרות האמור בברייתא, הרי שבסעודה שלישית זו יש לשבת "בדאבון נפש". המגן אברהם מסיק כי כוונתו, שאין לשבת "בסעודת חברים", היינו: סעודה רבת משתתפים. ואילו בעל בכור שור (בחידושי כאן) חולק ומסביר כי עריכת סעודה עם מיעוט משתתפים בדווקא, היא מנהג אבלות בפרהסיה, ובשבת אין נוהגים אבלות בפרהסיה, וכוונת הרוקח היא, כי כל אחד יחוש בלבו "דאבון לב".

מכאן, אומר רבי צדוק הכהן, יש סיוע לשיטת בעל בכור שור, שהרי הברייתא מתירה לערוך סעודה שלישית כ"סעודת שלמה", וכאמור, כוונתה לריבוי משתתפים ללא הגבלה [אף לדעת המגן אברהם יש לומר שסעודת שלמה מתירה להעלות על השולחן מיני מאכלים רבים מאד. סבור הייתי לומר שמשום הצורך למעט בכבודו ולשנות מרגילותו בערב תשעה באב (ראה ל"א ובתוס') יש למעט בסעודה שלישית בשבת זו במיני מאכלים ולא להעלות על השולחן יותר מדי, לפיכך אמרה הברייתא שמותר לאכול ולשתות כל צרכו ואין דיני תענית בשבת זו, מותר גם להעלות על השולחן מאכלים לא הגבלה (ספר הזכרון לרבי יצחק הוטנר עמ' קע"ז-ח', וקובץ הפרדס ס"ז עמוד 17)]. (אודות דברי הבכור שור הנ"ל עיין באריכות בספר תשעה באב שחל ביום ראשון, עמוד קכ"א-ב').

דף ל/ב כל המתאבל על ירושלים

תיקון חצות בימינו

"וראו לכל ירא שמים שיהא מצר ודואג באותה שעה ולשפוף תחנונים על חורבן בית המקדש, כמו שנאמר קומי רוני בלילה לראש אשמורות". כך כותב הרא"ש במסכת ברכות (סי' ב'). למנהג קדוש זה, הקדיש מרן רבי יוסף קארו את הסעיף השני ואת הסעיף השלישי בשולחן ערוך (או"ח), והפוסקים (שם) מביאים, כי המקובלים האריכו בעניין תיקון חצות, ובספר הזהר מוזכר רבות גודל עניין תיקון חצות.

מדוע רק יחידים עורכים תיקון חצות? דבריהם של גדולי ישראל שבכל הדורות מעוררים את הצורך להבין, כיצד זה הגענו למצב, שכיום מעטים ויחידים סגולה מבין לומדי תורת הרז, מקפידים

שרטט וכתב בגליון:

אוי (י"ז) לו למי שטו"ב לו ב"ז בתמוז.

דף כו/ב לא היו ימים טובים כחמשה עשר באב

ט"ו באב כנגד תשעה באב

אמר רבי ישראל מגור:

המיוחד ביום זה שהוא תיקונו של תשעה באב. בתשעה באב חרב המקדש על שנת חינו, ואילו יום חמשה עשר באב הוא יום המסוגל לאהבת חינו, שכן בו ביום הותרו שבטים זה בזה... (לב שמחה, ואתחנן בשם אחיו).

דף לא/א עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים, וכל אחד ואחד מראה באצבעו ואומר... הנה אלוקינו זה

המחול

דרכים רבות לעבוד את הקב"ה.

לעית לבוא יתגלה, כי כל הדרכים סובבות סביב אותו ציר והקוטב המרכזי - אחד הוא. זהו המחול שכולם סובבים סביבו ומצביעים למרכז, באמרם: הנה אלוקינו זה... אמצעים רבים - תכלית אחת! (הג"ר עקיבא אייגר זצ"ל)

דף ל/ב כל האוכל בשר ושוטה יין בתשעה באב

פטור מלצום...

שאל מתחכם אחד את בעל בית הלוי: מה אני בצום?

אמר לו: פטור אתה מלצום.

תמה הלה: ומדוע?

ענה לו: לפי שמטרת הצום שיתמעט חלבו ודמו של הצם, ועל ידי כך כאילו הקריבם לפני הקב"ה. ואילו אתה חלבך ודמך משל מאכלי טריפה המה, ופיגול הוא קרבן כזה...

לעילוי נשמת

אבינו הר"ר **יעקב פסמנטיר** ז"ל

ב"ר יוסף הלוי ז"ל נלב"ע ז' בתמוז תשכ"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו - ת"א

לעילוי נשמת האשה החשובה

מרת **מלכה קוזול** ע"ה

ב"ר משה ז"ל נלב"ע ח' בתמוז תשמ"ג

ולעילוי נשמת ר' **משה** ז"ל

ב"ר מרדכי ז"ל נלב"ע ט' בתמוז **תנצב"ה**

הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **אהרן יוסף הכהן זקן**

AARON YOSEF ZAKON ז"ל

ב"ר יוחנן ז"ל נלב"ע י"ג בתמוז תש"ן **תנצב"ה**

הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

להשתתף בצער השכינה על ידי עריכת תיקון חצות מידי לילה. רבים מגדולי ישראל עמלו להסביר זאת באופנים שונים.

תיקון חצות - למתעורר משנתו בלבד: בעל אשל אברהם זצ"ל (בוטשאטש, או"ח סי' א' סעי' ב') כתב, כי הקימה בחצות ראוייה לאדם שישן כל צרכו, ובשעת חצות הוא מתעורר שבע שינה, אך כל עוד השינה היא לצורך, אין חובה לקום בחצות לצורך תיקון חצות ורשאי הישן לסמוך על כך שהתיקונים הנדרשים נעשים על ידי עשרה אנשים ברחבי העולם שהשכימו קום. רבים סמכו על דבריו של בעל אשל אברהם, אך דבריו אינם מוסכמים על כל הפוסקים (עיין בספר נימוקי או"ח).

תיקון חצות - בארץ ישראל בלבד: היעב"ץ (מור וקציעה) מרחיב מאד בנושא זה. את דבריו הוא פותח בשאלה שיש בה עניין רב. עקב צורתו העגולה של כדור הארץ, אין השמש מאירה את פני האדמה בזמן אחד. לכן, כאשר בארץ ישראל החמה לוהטת, שוררת עלטה כבדה במקומות אחרים, וחוזר חלילה. נתון זה מעורר את השאלה, הרי זמן חצות הלילה משתנה ממקום למקום, האם אפשר לקבוע כי לכל מקום בעולם יש "עת רצון" משלו בשמים? על כרחך, אומר היעב"ץ, שעת הרצון לפני אבינו שבשמים, היא לפי שעת חצות שבארץ ישראל בלבד, ובמקומות אחרים אין כל עניין לקום בחצות הלילה (ראה ארצות החיים שם שחלק על דברי היעב"ץ, ותיירץ את קושיתו באופן נפלא). בשיטתו של היעב"ץ, יש כדי להסיר את השאלה מעל בני חוץ לארץ בלבד, אך לא מעל בני ארץ ישראל.

בספר מנהג ישראל תורה (סי' א') מביא בשם כמה ספרים, כי הואיל ועניין תיקון חצות הוא כדי להשתתף בצער השכינה, מי שאינו ראוי לכך ואינו אומר את התיקון בכוונה הראוייה, מוטב לו שלא יאמרה. גישה זו הועלתה לפני הגאון רבי יוסף חיים זצ"ל (שו"ת רפ"ק ח"א או"ח סי' א'), על ידי יהודי ששאלו: "מאחר שאין אנחנו יודעים סוד הדברים... וגם אין הקורא אומרו כהלכתו בבכיה וצער וכוונה כאשר יסד רבינו האר"י ז"ל... וטרוד בעניינים אחרים, ומעת שיתחיל בו עד סיומו לא יעלה אפילו חמשה דקים... ויותר טוב שלא יקרא". ברם, רבי יוסף חיים דחה בתוקף את דברי השואל תוך שהוא מצטט מדברי הנפש החיים בדבר גודל מעלת עשיית מצוות גם אם אינן נעשות בשלמות הכוונה [אולם דעת החולקים, כי דווקא במצוות שנתחייבו בהן כל ישראל, אין להמנע מהן מפני חסרון בשלמות הכוונה, מה שאין כן בדבר שהוא בגדר "מעלה" - ראה משנה ברורה שם ס"ק ט'].
הדרן עלך מסכת תענית

"התחברתי והרגשתי" את מתיקות התורה"

בדרך, בבית, בעבודה,
24 שעות ביממה
מתחברים לשיעור
המרתק

להאזנה חייגו:

073-2951342

למסכת הנלמדת הקישו 1

בעלות שיחה רגילה

לעילוי נשמת

הר"ר **אהרן יוסף הכהן זקון**

AARON YOSEF ZAKON ז"ל

ב"ר יוחנן ז"ל נלב"ע י"ג בתמוז תש"ן **תנצב"ה**

הונצח ע"י משפחת **ריישר** ה"ו
The Reischer family - ארה"ב

כל ההלכות שלא ידעתם מאורות ההלכה

חדש
יצא לאור
חלק ז'

סיכום של ספרי ההלכה האחרונים • ניסוח בהיר וקולח • כ-3500 ערכים במפתח העניינים

להשיג בחנויות הספרים המובחרות | מאורות הדף היומי: 1700-500-151